

KRYSTYNA KRYSZTOFIK, AGNIESZKA BILSKA

Instytut Technologii Mięsa
Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

ZASADY ZNAKOWANIA PRODUKTÓW SPOŻYWCZYCH

Streszczenie. Etykieta produktu spożywczego ma za zadanie dostarczyć informacji o składzie i ewentualnie pochodzeniu produktu, sposobie jego produkcji, warunkach przechowywania i trwałości oraz umożliwić identyfikację producenta lub dystrybutora wyrobu. Przepisy szczegółowo określają zakres i sposób prezentacji tych danych, tak aby były czytelne oraz zrozumiałe dla przeciętnego klienta. Od 25 listopada 2005 roku na etykiecie musi się także znaleźć informacja dotycząca obecności alergenów, bez względu na ich ilość (DYREKTYWA 2003/89/WE... 2003, ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI 2008). Od 1 lipca 2007 roku obowiązuje w państwach Wspólnoty Europejskiej rozporządzenie w sprawie umieszczania na etykietach oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych dotyczących żywności (ROZPORZĄDZENIE (WE) NR 1924/2006... 2006 a). Harmonizuje ono przepisy ustawowe, wykonawcze i działania administracyjne odnoszące się do tych oświadczeń. W myśl tych przepisów „oświadczenia żywieniowe” stwierdzają, sugerują lub dają do zrozumienia, że produkt spożywczy ma szczególne właściwości dotyczące swego składu. Są to oświadczenia typu: „źródło...”, „bez zawartości...”, „duża zawartość...”, „mała zawartość...”, „zmniejszona zawartość...” w odniesieniu do liczby kalorii lub ilości poszczególnych składników. „Oświadczenia zdrowotne” stwierdzają, sugerują lub dają do zrozumienia, że istnieje związek pomiędzy produktem spożywczym lub jednym z jego składników a stanem zdrowia. Pierwszy rodzaj oświadczeń zdrowotnych odnosi się do wpływu, jaki dany składnik wywiera na fizjologię. Oświadczenie takie jest oparte na powszechnie zaakceptowanych i prawidłowo rozumianych przez przeciętnego konsumenta dowodach naukowych, np. „wapń uczestniczy w budowie mocnych kości”. „Oświadczenia dotyczące zmniejszenia ryzyka choroby” stwierdzają, że produkt spożywczy lub któryś z jego składników znacząco zmniejsza ryzyko choroby dotyczącej ludzi. Oświadczenia żywieniowe lub zdrowotne umieszcza się na etykiecie razem z informacją, jaka ilość produktu działa korzystnie na konsumenta, dla kogo produkt nie jest wskazany i jakie mogą być skutki przedawkowania produktu. W najbliższym czasie ma też zostać zdefiniowany tzw. profil żywieniowy. Będzie on określał graniczne wartości dotyczące obecności w produkcie niektórych składników. Ograniczeniu będą podlegały m.in. cukry proste, tłuszcze, tłuszcze nasycone, kwasy tłuszczowe nienasycone typu trans i sód lub sól. Przy ustalaniu profili żywieniowych będzie się również zwracać uwagę na znaczenie danego produktu lub składnika w sposobie żywienia oraz na jego średnie spożycie w całej populacji. Profil składników odżywczych będzie oparty na opinii naukowej dostarczonej przez EFSA. W załączniku do ROZPORZĄDZENIA (WE) NR 1924/2006... (2006 a) są podane możliwe do stosowania oświadczenia żywieniowe, a w ROZPORZĄDZENIU KOMISJI (WE) NR 116/2010... (2010) oświadczenia zdrowotne

oparte na ogólnie akceptowanych danych naukowych. W „Dziennikach Urzędowych” Unii Europejskiej można też znaleźć rozporządzenia Komisji (UE) w sprawie udzielenia i odmowy udzielenia zezwolenia na niektóre oświadczenia zdrowotne dotyczące żywności i odnoszące się do zmniejszenia ryzyka choroby oraz do rozwoju i zdrowia dzieci. Oświadczenia te są oparte na danych pochodzących od producentów żywności.

Słowa kluczowe: przepisy prawne, informacje obowiązkowe, oświadczenia żywieniowe, oświadczenia zdrowotne

Etykiety są najważniejszym, bo bezpośrednim sposobem dostarczania konsumentom informacji o żywności. Badania wykazują jednak, że informacje z etykiety raczej nie motywują do wykorzystania ich w codziennych wyborach żywieniowych. (CZY ZNAKOWANIE... 2005, ZNAKOWANIE... 2006, 2008). Postuluje się, aby informacje umieszczone na etykietach były czytelne, a także proste i łatwe do wykorzystania przez przeciętnego konsumenta. Nie jest to łatwe do spełnienia, gdyż czytelność etykiety często jest ograniczana jej niewielkim rozmiarem oraz dużą liczbą obowiązkowych informacji, które ma ona zawierać.

Podstawowe przepisy prawne dotyczące etykietowania zostały zawarte w „DYREKTYWIE 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 marca 2000 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw Państw Członkowskich w zakresie etykietowania, prezentacji i reklamy środków spożywczych” (2000). Była ona wielokrotnie zmieniana i uzupełniana przez następujące akty prawne:

- DYREKTYWA KOMISJI 2001/101/WE z dnia 26 listopada 2001 r. zmieniająca dyrektywę 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zbliżenia ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do etykietowania, prezentacji i reklamy środków spożywczych” (2001),
- „DYREKTYWA 2003/89/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 10 listopada 2003 r. zmieniająca dyrektywę 2000/13/WE w odniesieniu do oznaczania składników obecnych w środkach spożywczych” (2003),
- „ROZPORZĄDZENIE (WE) NR 1924/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych dotyczących żywności” (2006 a),
- „DYREKTYWA KOMISJI 2007/68/WE z dnia 27 listopada 2007 r. zmieniająca załącznik III a do dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do niektórych składników żywności” (2007),
- „DYREKTYWA KOMISJI 2008/5/WE z dnia 30 stycznia 2008 r. dotycząca obowiązkowego umieszczania na etykietach niektórych środków spożywczych danych szczegółowych innych niż wymienione w dyrektywie 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady” (2008),
- „ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (WE) NR 1332/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie enzymów spożywczych, zmieniające Dyrektywę Rady 83/417/EWG, Rozporządzenie Rady (WE) nr 1493/1999, Dyrektywę 2000/13/WE, Dyrektywę Rady 2001/112/WE oraz Rozporządzenie (WE) nr 258/97” (2008).

- „ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (WE) NR 116/2010 z dnia 9 lutego 2010 r. zmieniające Rozporządzenie (WE) nr 1924/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do wykazu oświadczeń żywieniowych” (2010),
- kolejne rozporządzenia Komisji (UE): nr 375/2010, 376/2010, 382/2010, 1161/2010 oraz 1162/2010 (wszystkie z 2010 roku) w sprawie wydania lub odmowy wydania zezwolenia na oświadczenie zdrowotne dotyczące żywności inne niż odnoszące się do zmniejszenia ryzyka choroby oraz do rozwoju i zdrowia dzieci,
- „DYREKTYWA KOMISJI 2010/69/UE zmieniająca załączniki do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie dodatków do żywności innych niż barwniki i substancje słodzące” (2010),

Przepisy te dotyczą etykietowania produktów dla konsumenta końcowego oraz składów żywienia zbiorowego i odnoszą się również do niektórych aspektów ich prezentacji oraz reklamy. Na ich podstawie, po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej, zharmonizowano przepisy krajowe już obowiązujące, a obecnie sukcesywnie powstają krajowe przepisy wykonawcze zgodne z rozwiązaniami przyjętymi w państwach członkowskich. Najważniejsze z nich to:

- „ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie substancji wzbogacających dodawanych do żywności i warunków ich stosowania [zachowuje moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie Ustawy z dnia 27 września 2006 r. Bezpieczeństwo żywności i żywienia]” (2003),
- „ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 23 kwietnia 2004 r. w sprawie dozwolonych substancji dodatkowych i substancji pomagających w przetwarzaniu [zachowuje moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie Ustawy z dnia 27 września 2006 r. Bezpieczeństwo żywności i żywienia]” (2004),
- „ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW z dnia 11 października 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących oznakowań towarów paczkowanych (2005),
- „USTAWA o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (tekst jednolity) (2005),
- „ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI z dnia 10 lipca 2007 r. w sprawie znakowania środków spożywczych” (2007),
- „ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 25 lipca 2007 r. w sprawie znakowania żywności wartością odżywczą (2007 a),
- „ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 9 października 2007 r. w sprawie składu oraz oznakowania suplementów diety” (2007 b),
- „ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 12 października 2007 r. w sprawie specyfikacji i kryteriów czystości substancji dodatkowych” (2007 c),
- „ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI z dnia 28 maja 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie znakowania środków spożywczych” (2008),
- „ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 16 września 2010 r. w sprawie substancji wzbogacających dodawanych do żywności” (2010 a),
- „ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 16 września 2010 r. w sprawie środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego” (2010 b),

- „ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 22 listopada 2010 r. w sprawie dozwolonych substancji dodatkowych” (2010 c),
- „ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW z dnia 30 listopada 2006 r. w sprawie legalnych jednostek miar” (2010).

Zasadniczym względem przy podejmowaniu wszelkich decyzji dotyczących etykietowania środków spożywczych powinna być potrzeba informowania i ochrony konsumenta. Stosowne stwierdzenia, punkty 6., 8., 9. i 14., znalazły się już we wstępie do DYREKTYWY 2000/13/WE... (2000).

Zróżnicowanie produktów żywnościowych wymaga indywidualnego podejścia do tworzenia etykiety, zarówno co do jej formy, jak i rodzaju informacji. Znajomość tych zagadnień jest przydatna zarówno dla odbiorcy, konsumenta żywności, jak i dla producenta (służby marketingowe i logistyczne).

W przypadku żywności powszechnie spożywanej umieszczenie określonego zakresu informacji na etykiecie nie stanowi zwykle problemu. Obowiązujące w Polsce, wymienione wyżej, przepisy wykonawcze bardzo szczegółowo precyzują wymagania, a instytucje odpowiedzialne za kontrolę sprawdzają, czy przepisy te są przestrzegane (PASZKOWSKI i ROSZEWSKA 2010). Właściwe oznakowanie może przysporzyć problemów, gdy producent chce podkreślić walory wyróżniające jego wyrób, lub w przypadku tzw. żywności funkcjonalnej.

Obowiązujące przepisy dotyczące znakowania żywności stanowią, że środek spożywczy w opakowaniu jednostkowym ma być oznakowany w sposób zawierający następujące dane: nazwa produktu i dane identyfikujące producenta bądź dystrybutora (z siedzibą we Wspólnocie), wykaz składników oraz ilości niektórych składników lub kategorii składników, ilość netto lub masa netto i liczba sztuk w przypadku paczkowanych środków spożywczych, data ważności produktu, sposób przechowywania i sposób użycia wyrobu.

Nazwa ma umożliwić nabywcy rozpoznanie prawdziwego rodzaju produktu i ułatwić odróżnienie go od innych produktów, z którymi dany produkt mógłby być pomyłony. W celu odróżnienia produktu od innych do jego nazwy należy dodać informację opisową, która powinna się znajdować w pobliżu nazwy sprzedaży. Nazwa, pod którą produkt jest sprzedawany, nie może wprowadzać konsumentów w błąd. Wprowadzanie w błąd może dotyczyć pochodzenia lub innych istotnych cech, takich jak: jakość, składniki, sposób wykonania, wartość żywieniowa. Na przykład nie wolno sugerować użycia droższego czy bardziej pożądanego przez konsumenta surowca. Błędne oznaczenie nazwy towarów może zostać zakwalifikowane jako przejaw nieuczciwej konkurencji i na podstawie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji ukarane. Nazwie towaru towarzyszy też opis jego formy, np. produkt mrożony, skoncentrowany, UHT, wędzony itp. W przypadku produktu poddanego procesowi napromieniania jonizującego musi być podana stosowna informacja. W DYREKTYWIE 2000/13/WE... (2000, art. 5.3) podano odpowiednie sformułowania w 11 językach europejskich.

Nazwa i adres oraz ewentualnie kod producenta, pakującego lub sprzedawcy (z siedzibą we Wspólnocie) mają zapewnić identyfikację producenta środka spożywczego lub firmy wprowadzającej środek spożywczy do obrotu oraz kraj, w którym go wyprodukowano.

Kolejnym obowiązkowym składnikiem etykiety jest wykaz składników oraz ilości niektórych składników lub kategorii składników. Składnik oznacza każdą substancję,

łącznie z dodatkami, użytą przy wytwarzaniu lub przygotowaniu danego środka i nadal obecną w wyrobie, nawet w zmienionej formie. Składniki podaje się w malejącej kolejności wagowej, zgodnie z ilością użytą w czasie produkcji. Wykaz powinno poprzedzać słowo „składniki”. Składniki skoncentrowane podaje się w ilości sprzed zagęszczenia, natomiast dodawana woda lub produkty niestabilne są wymieniane w kolejności według ich wagi w produkcie gotowym. W przypadku mieszanek owoców, warzyw lub przypraw, w razie gdy żaden ze składników nie ma przewagi wagowej, można napisać „w zmiennej proporcji”.

Jeśli składniki należą do jednej z kategorii zawartych w załączniku I do DYREKTYWY 2000/13/WE... (2000) (np. skrobia, olej, białka mleka), to na etykiecie mogą być deklarowane nazwą tej kategorii, jednak z podaniem dodatkowej informacji, gdy wymaga tego ustawodawca. I tak, stosując kategorię „skrobia”, należy obowiązkowo podać jej pochodzenie, jeśli składnik ten mógłby zawierać gluten. Jeżeli składniki produktu należą do kategorii wymienionej w załączniku II do DYREKTYWY 2000/13/WE... (2000), to oprócz nazwy kategorii, np. barwnik albo konserwant, należy podać jego nazwę lub numer WE. Polskie przepisy dotyczące stosowania dodatków do żywności są z zawarte w ROZPORZĄDZENIACH MINISTRA ZDROWIA... (2003, 2004, 2007 c). Jeśli dany składnik może pełnić różne funkcje, to na etykiecie podajemy tę, którą pełni w danym przypadku. Ilość składnika jest deklarowana, jeśli ten składnik lub kategoria składników występuje w nazwie produktu lub jest w jakiś sposób podkreślony na etykiecie (słownie, obrazowo lub graficznie) albo jest elementem odróżniającym produkt od jemu podobnych. Oznaczona ilość składnika głównego, wyrażona procentowo, odpowiada ilości w czasie użycia produktu, ale przepisy unijne dopuszczają, pod pewnymi warunkami, odstępstwo od tej zasady (DYREKTYWA 2000/13/WE... 2000, art. 7). Etykiety produktów żywnościowych muszą też zawierać jasną informację o składnikach żywności sklasyfikowanych jako potencjalne alergeny. Przepisy nakazujące umieszczenie informacji o alergenach na etykiecie weszły w życie w państwach członkowskich 25 listopada 2005 roku.

DYREKTYWA 2003/89/WE... (2003) w sprawie wykazu składników żywności (będąca poprawką do DYREKTYWY 2000/13/WE... 2000) i jej polski odpowiednik, ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI... (2008), zmieniające rozporządzenie w sprawie znakowania środków spożywczych, zawierają przepisy wymagające od producentów żywności, by umieszczali na etykietach wykaz grup potencjalnych alergenów, jeśli zostały one użyte jako składnik żywności pakowanej (włączając napoje alkoholowe), bez względu na ich ilość. Lista alergenów obejmuje zboża zawierające gluten, ryby, skorupiaki, jaja, orzechy, soję, mleko i przetwory mleczne łącznie z laktazą, seler, gorczycę, ziarno sezamu i siarczany. Łącznie są one odpowiedzialne za ponad 90% reakcji alergicznych. Lista alergizujących składników żywności zawarta w załączniku wymienionej dyrektywy będzie sprawdzana i aktualizowana w razie konieczności, na podstawie dostępnej w danej chwili wiedzy. W praktyce w kwestii informacji o alergenach na etykietach żywności naczelną zasadą jest brak akceptacji dla wyjątków. Również składniki pochodne substancji umieszczonych na liście alergenów muszą być wymienione jako potencjalne alergeny – np. lecytyna z soi. Ta sama Dyrektywa dopuszcza jednak możliwość zwolnienia z obowiązku deklarowania pewnych pochodnych znanych składników alergizujących, gdy nie powodują one niekorzystnych reakcji alergicznych w warunkach określonych przez producenta żywności. Na podstawie dotychczas opublikowanych opinii do substancji zwolnionych zaliczono: syrop glukozowy z pszenicy,

rafinowany olej sojowy, różne ekstrakty z orzechów oraz składniki białkowe stosowane w klarowaniu win. Wyżej wymienione akty prawne zawierają pełną listę alergenów i niealergizujących pochodnych alergenów.

Kolejnym obowiązkowym elementem etykiety w przypadku paczkowanych środków spożywczych jest „ilość netto”, która informuje o masie produktu bez opakowania. Ilość ta jest wyrażana w jednostkach objętości dla płynów i jednostkach masy dla pozostałych produktów. W Polsce stosuje się jednostki dozwolone w „ROZPORZĄDZENIU RADY MINISTRÓW z dnia 30 listopada 2006 r. w sprawie legalnych jednostek miar” (2010). Przepisy wspólnotowe dopuszczają również inne oznaczanie ilości, np. liczba sztuk w opakowaniu o określonej wadze. Sposób postępowania, gdy produkt sprzedawany jest na sztuki, opisuje artykuł 8. DYREKTYWY 2000/13/WE... (2000). Ponadto w przypadku produktów w stanie stałym umieszczonych w ośrodku płynnym należy podać na etykiecie masę netto produktu po odsączeniu.

Zgodnie z ustaleniami prawnymi, środki spożywcze muszą zawierać również informację o dacie ważności. Informacja ta może mieć postać napisu: „najlepiej spożyć przed...”, „najlepiej spożyć przed końcem...” lub „termin przydatności do spożycia”. Te zwroty nie są synonimami i oznaczają dwie różne rzeczy. Terminy „najlepiej spożyć przed...”, „najlepiej spożyć przed końcem...” oznaczają „minimalną trwałość” produktu lub czas, w ciągu którego produkt zachowuje swoje specyficzne właściwości pod warunkiem odpowiedniego przechowywania. Innymi słowy, gdy termin wskazany w informacji „najlepiej spożyć przed...” upłynął, produkt nadal nadaje się do spożycia, ale producent nie gwarantuje utrzymania jego właściwości organoleptycznych na najwyższym poziomie.

Określenie „termin przydatności do spożycia” jest stosowane w przypadku produktów wrażliwych na zepsucie, najczęściej mikrobiologiczne. Spożycie produktu, którego termin przydatności do spożycia upłynął, naraża konsumenta na ryzyko zdrowotne. Na etykiecie produktów nietrwałych umieszcza się datę i informację „spożyć przed”. Ustawodawca proponuje podać stosowną informację w jednym z 11 języków europejskich (DYREKTYWA 2000/13/WE... 2000, art. 10.2).

Data minimalnej trwałości albo termin przydatności do spożycia mają być opisane w kolejności chronologicznej: dzień, miesiąc, rok i nie mogą być zakodowane. Sposób oznaczania daty zależy od trwałości produktu. Jeśli trwałość produktu nie przekracza 3 miesięcy, można podać jedynie dzień i miesiąc. Gdy trwałość produktu wynosi od 3 do 18 miesięcy, można podać jedynie miesiąc i rok. Przy trwałości produktu sięgającej powyżej 18 miesięcy można podać tylko rok. Dodatkowo, obowiązkowo, na etykiecie produktu z określonym terminem przydatności do spożycia musi się znaleźć informacja o warunkach przechowywania. Producent powinien wyjaśnić, jak postępować z produktem: należy go przechowywać poniżej czy powyżej pewnej temperatury, czy po otwarciu opakowania przechowywać produkt w lodówce, czy przechowywać go bez dostępu światła czy nie jest to konieczne itp. Sposób przygotowania lub stosowania produktu umieszcza się na etykiecie wtedy, kiedy brak tej informacji mógłby spowodować niewłaściwe postępowanie ze środkiem spożywczym.

Poza ogólnymi zasadami, w przypadku niektórych rodzajów produktów spożywczych lub pewnych procesów kulinarnych istnieją specyficzne uregulowania prawne zawarte w DYREKTYWIE 2000/13/WE... (2000). I tak, napoje alkoholowe na etykiecie muszą zawierać obowiązkową informację o zawartości alkoholu (vol.%). Również użycie gazów w procesie pakowania produktu musi być zaznaczone na etykiecie.

W odniesieniu do niektórych produktów istotne dla konsumenta są też szczegółowe dane odnoszące się do ich źródła lub pochodzenia (żywność ekologiczna, żywność modyfikowana genetycznie, wołowina). Można wtedy umieścić stosowną informację, jednak obowiązek deklarowania pochodzenia produktu dotyczy obecnie tylko wołowiny, miodu i oliwy. Planowane jest znaczne rozszerzenie zakresu informacji dotyczących pochodzenia wyrobu. Propozycja, której pierwsze czytanie na forum Parlamentu Europejskiego odbyło się w czerwcu 2010 roku, dotyczy deklarowania pochodzenia wszystkich rodzajów mięsa, w tym drobiowego, ryb, nabiału oraz świeżych owoców i warzyw, a w przyszłości wszystkich produktów jednoskładnikowych (SESJA... 2010).

Osobną kategorię stanowią informacje o wartości odżywczej środka spożywczego. Dozwolone są dwa sposoby postępowania przy jej prezentacji. W obydwu na czele listy powinna się znaleźć wartość energetyczna (kaloryczność) produktu. Kolejność taka jest efektem badań dotyczących akceptowania przez konsumentów różnych wariantów etykiet (ZNAKOWANIE... 2006). Stosując pierwszy sposób znakowania, należy dodatkowo podać zawartość w produkcie białka, węglowodanów i tłuszczów (w sumie jest to tzw. „wielka czwórka” składników odżywczych). Drugi sposób – nazywany również „wielką ósemką” – polega na podaniu wartości energetycznej, zawartości białka, węglowodanów i tłuszczów oraz ponadto zawartości cukrów prostych, tłuszczów nasyconych, błonnika pokarmowego oraz sodu lub soli. W obydwu przypadkach na etykiecie może znaleźć się również informacja o zawartości skrobi, polioli, jednonienasyconych kwasów tłuszczowych i cholesterolu oraz o obecnych w produkcie witaminach i składnikach mineralnych. Lepiej, aby informacja ta była przedstawiona w formie tabeli zawartości składników odżywczych, ale gdy na tabelę brakuje miejsca, może mieć postać listy. Jeśli podawana jest zawartość cukrów prostych, skrobi lub polioli, to ta informacja powinna się znaleźć w tabeli zaraz po informacji o zawartości węglowodanów, aby zobrazować, w jaki sposób cukry proste, skrobia i poliole wpływają na całkowitą zawartość węglowodanów. Jeżeli umieszcza się informację o poszczególnych typach kwasów tłuszczowych lub zawartości cholesterolu, to musi ona być zamieszczona zaraz po informacji o całkowitej zawartości tłuszczów. Jeśli umieszczana jest informacja o zawartości kwasów tłuszczowych wielonienasyconych, jednonienasyconych i cholesterolu, to powinna być podana również informacja o całkowitej zawartości tłuszczów. Jeżeli zastosowane oświadczenie żywieniowe dotyczy cukrów prostych, kwasów tłuszczowych nasyconych, błonnika lub sodu, to należy stosować drugi sposób znakowania (zawartość energetyczna i zawartość siedmiu składników odżywczych), podając liczbowo zawartość składnika, którego dotyczy oświadczenie.

Informacja o składnikach odżywczych odnosi się do zawartości składnika w 100 g lub 100 ml albo, w niektórych przypadkach, w jednej porcji produktu. Można również podać ilość danego składnika jako procent wskazanego dziennego spożycia dla osoby dorosłej czy dziecka w określonym wieku. Natomiast informacja o zawartości witamin i składników mineralnych musi się odnosić do „zalecanego dziennego spożycia” (ang. RDA – *recommended daily allowances*) i być podana jako odsetek (%) zalecanego dziennego spożycia.

Należy też stosować, jak już wspomniano, określone (zalecane) jednostki oraz odpowiednie mnożniki przy przeliczaniu składu podstawowego na energię (ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA... 2007 a, ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW... 2010). Dla wartości energetycznej właściwymi jednostkami są kilokalorie (kcal) lub kilodżule

(kJ), dla zawartości białka, węglowodanów, tłuszczów, błonnika pokarmowego i sodu są to gramy (g), a dla cholesterolu – miligramy (mg).

Rosnąca wśród producentów żywności konkurencja oraz nowe kategorie produktów spożywczych pojawiające się na rynku zachęciły producentów do prób podkreślenia walorów zdrowotnych swoich wyrobów. W taki sposób kolejnym elementem etykiety stały się dobrowolne „oświadczenie żywieniowe” lub „oświadczenia zdrowotne” (ZNAKOWANIE... 2007). Termin „oświadczenie” (ang. *claim*) oznacza każdą formę informacji lub prezentacji, która stwierdza, sugeruje lub daje do zrozumienia, że produkt spożywczy ma szczególne cechy, jeśli chodzi o jego pochodzenie, właściwości żywieniowe, formy, sposób wytwarzania, skład lub inne właściwości.

Oświadczenia żywieniowe dotyczą składu produktu (ang. *what the product contains*). Oświadczenia takie mogą stwierdzać, sugerować lub dawać do zrozumienia, że produkt spożywczy ma specjalne właściwości żywieniowe. Specjalne właściwości produktu mogą odnosić się do:

- energii (wartości kalorycznej), którą produkt dostarcza w zmniejszonej lub zwiększonej ilości lub której nie dostarcza,
- składnika odżywczego, który produkt zawiera w zmniejszonej lub zwiększonej ilości lub którego nie zawiera,
- innego składnika, który produkt zawiera w zmniejszonej lub zwiększonej ilości lub którego nie zawiera.

Oświadczenia zdrowotne (ang. *what the product does*) to takie oświadczenia, które stwierdzają, sugerują lub dają do zrozumienia, że istnieje związek pomiędzy grupą produktów spożywczych, pojedynczym produktem lub składnikiem produktu spożywczego a zdrowiem. Oświadczenia takie mogą dotyczyć funkcji fizjologicznej (np. jej wzmocnienia) lub zmniejszenia ryzyka wystąpienia choroby.

Pierwsze deklaracje żywieniowe dotyczyły żywności o zmniejszonej zawartości tłuszczu i zredukowanej zawartości energii. W Stanach Zjednoczonych kwestia ta była prawnie uregulowana najwcześniej. Przyjęto formę terminów określających rodzaj żywności oraz podano kryteria dotyczące znakowania żywności. Zaproponowane przez organizację FDA (and *Food and Drug Administration* – Agencja ds. Żywności i Leków) terminy używane do opisu wartości żywieniowej produktów, ich synonimy oraz tłumaczenia przedstawiono w tabeli 1. W tabeli 2 zestawiono wymagania dotyczące żywności „bez” energii, „o niskim” oraz „zredukowanym” poziomie energii, zredukowanym poziomie tłuszczów ogółem oraz tłuszczów nasyconych, ustanowione przez organizację FDA i Codex Alimentarius (Kodeks Żywnościowy).

Poszczególne kraje świata, często opierając się na tych rozwiązaniach, w różny sposób kodyfikowały stosowanie oświadczeń żywieniowych na swym terenie. W styczniu 2007 roku opublikowano „ROZPORZĄDZENIE (WE) NR 1924/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych dotyczących żywności” (2006), które obowiązuje w państwach Wspólnoty Europejskiej od 1 lipca 2007 roku. Harmonizuje ono przepisy ustawowe, wykonawcze i działania administracyjne państw członkowskich Unii Europejskiej odnoszące się do tych oświadczeń. Jest to pierwszy europejski akt legislacyjny dotyczący oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych. Powstał on, jak pisze ustawodawca, dla zapewnienia konsumentom wysokiego poziomu ochrony przed oświadczeniami nie mającymi odpowiedniego uzasadnienia naukowego, oświadczeniami wyolbrzymionymi i nieprawdziwymi.

Tabela 1. Synonimy i ich tłumaczenia stosowane zgodnie z zaleceniami FDA do opisu żywności o zmniejszonej zawartości substancji odżywczych lub energetycznych (GÓRECKA i KRYGIER 2004)

Table 1. Synonyms and their translations used according to FDA in food description with reduced nutrition or energetic substances (GÓRECKA and KRYGIER 2004)

Synonimy „Free” (bez)	Synonimy „Low” (niski/mały)	Synonimy „Reduced/Less” (zredukowany)
„Zero”, „No”, „Without” (bez)	„Little”, „Few” (odnośnie do energii – mała)	„Lower”, „Fewer” (odnośnie do energii – zmniejszona)
„Trivial source of...” (znikome źródło)	„Contains a small amount of...” (zawiera małą ilość)	
„Negligible source of...” (nieistotne źródło)	„Low source of...” (słabe źródło)	
„Dietarily insignificant source of...” (żywieniowo nieistotne źródło)		

Tabela 2. Wymagania dotyczące żywności „bez” energii, „o niskim” oraz „zredukowanym” poziomie energii, zredukowanym poziomie tłuszczów ogółem oraz tłuszczów nasyconych, ustanowione przez organizacje FDA i Codex Alimentarius (GÓRECKA i KRYGIER 2004)

Table 2. Requirements regarding the food with “free”, “low” and “reduced/lower” content of the energy, reduced content of fats overall and saturated fats, established by FDA and Codex Alimentarius (GÓRECKA and KRYGIER 2004)

Określenie	FDA	Codex Alimentarius
1	2	3
Energia		
Free	Mniej niż 5 kcal w porcji	Nie więcej niż 4 kcal (17 kJ) w 100 ml
Low	40 kcal lub mniej w porcji 40 kcal w 50 g, jeśli zwyczajowo spożywana porcja jest mała 120 kcal lub mniej w 100 g – posiłki i dania główne	Nie więcej niż 40 kcal (170 kJ) w 100 g Nie więcej niż 20 kcal (80 kJ) w 100 ml
Reduced/Less	O 25% energii mniej niż w odpowiednim tradycyjnym produkcie	Brak*
Light/Lite	Jeśli 50% lub więcej energii pochodzi z tłuszczu, to tłuszcz musi być zredukowany co najmniej o 50% w stosunku do tradycyjnego produktu Jeśli mniej niż 50% energii pochodzi z tłuszczu, to tłuszcz musi być zredukowany co najmniej o 50% lub energia musi być zredukowana co najmniej o 1/3 w stosunku do tradycyjnego produktu	Brak*
Tłuszcz ogółem		
Free	Mniej niż 0,5 g w porcji (nie definiuje się dla posiłków i dań głównych)	Nie więcej niż 0,5 g w 100 g lub w 100 ml

Tabela 2 – cd. / Table 2 – cont.

1	2	3
Low	3 g lub mniej w porcji 3 g lub mniej w 50 g, jeśli zwyczajowo spożywana porcja jest mała 3 g lub mniej w 100 g w przypadku posiłków i dań głównych i nie więcej niż 30% energii z tłuszczów	Nie więcej niż 3 g w 100 g lub nie więcej niż 1,5 g w 100 ml
Reduced/Less	Co najmniej o 25% tłuszczu w porcji mniej niż w odpowiednim tradycyjnym produkcie	Brak*
Tłuszcze nasycone		
Free	Mniej niż 0,5 g nasyconych tłuszczów oraz mniej niż 0,5 g kwasów tłuszczowych trans w porcji	Nie więcej niż 0,1 g w 100 g lub w 100 ml
Low	1 g lub mniej w porcji oraz 15% lub mniej energii z tłuszczów nasyconych 1 g lub mniej w 100 g i mniej niż 10% energii z tłuszczów nasyconych w przypadku posiłków i dań głównych	Nie więcej niż 1,5 g w 100 g lub nie więcej niż 0,75 g w 100 ml
Reduced/Less	Co najmniej o 25% tłuszczów nasyconych w porcji mniej niż w odpowiednim tradycyjnym produkcie	Brak*

*Brak – oznacza termin nie zdefiniowany w dokumentach Codex Alimentarius.

Rozporządzenie ma pomagać konsumentom w otrzymywaniu właściwych informacji o produktach, które kupują, oraz sprawić, że będą mogli polegać na informacjach umieszczonych na etykietach produktów. Dla producentów i dystrybutorów żywności ma ustalić jasne i spójne zasady, które będą sprzyjać zasadzie równego współzawodnictwa oraz chronić produkty innowacyjne tak, by można było stosować prawdziwe oświadczenia. Przede wszystkim ma jednak zapobiegać nieuprawnionemu wprowadzaniu oświadczeń niedokładnych lub fałszywych.

ROZPORZĄDZENIE (WE) NR 1924/2006... (2006 a) stosuje się do wszystkich oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych dotyczących produktów spożywczych oferowanych na rynku państw Wspólnoty Europejskiej, w tym do przekazów o charakterze komercyjnym, reklamy ogólnej i kampanii promocyjnych. Dotyczy również środków spożywczych specjalnego żywieniowego przeznaczenia i suplementów diety.

Rozróżnia się trzy typy oświadczeń dozwolonych do stosowania we Wspólnocie Europejskiej. Pierwsza grupa to „oświadczenia żywieniowe”, które stwierdzają, sugerują lub dają do zrozumienia, że produkt spożywczy ma szczególne właściwości dotyczące składu (dotyczy to wartości energetycznej lub zawartości określonych składników). Przykładami oświadczeń tego typu są: „źródło...”, „bez zawartości...”, „duża zawartość...”, „mała zawartość...”, „zmniejszona zawartość...” w odniesieniu do liczby kalorii lub ilości poszczególnych składników. Drugi typ to „oświadczenia zdrowotne”, które stwierdzają, sugerują lub dają do zrozumienia, że istnieje związek pomiędzy produktem spożywczym lub jednym z jego składników a stanem zdrowia. Ten rodzaj oświadczeń odnosi się do wpływu, jaki dany składnik wywiera na fizjologię, np. „wapń uczestniczy

w budowie mocnych kości”. Oświadczenie tego typu powinno być oparte na powszechnie zaakceptowanych i prawidłowo rozumianych przez przeciętnego konsumenta dowodach naukowych. Trzeci rodzaj oświadczeń to „oświadczenia dotyczące zmniejszenia ryzyka choroby”. Jest to rodzaj oświadczeń zdrowotnych, które stwierdzają, że produkt spożywczy lub któryś z jego składników znacząco obniża poziom nasilenia czynnika ryzyka choroby dotyczącej ludzi. Na przykład sterole roślinne sprzyjają zmniejszeniu stężenia cholesterolu w surowicy krwi, zmniejszając tym samym nasilenie jednego z czynników ryzyka chorób układu krążenia.

Po raz pierwszy w przypadku produktów spożywczych dozwolone jest odniesienie się na etykiecie produktu do nazwy choroby, ale tylko po uzyskaniu zgody Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA).

Intencją ustawodawcy jest, aby oświadczenia żywieniowe i zdrowotne podawane na etykietach produktów spożywczych nie były mylące lub dwuznaczne. Muszą być zrozumiałe dla przeciętnego człowieka. Nie mogą też stanowić zachęty do nadmiernego spożycia określonej żywności. Niedozwolone są oświadczenia zdrowotne, które odwołują się do szybkości lub wielkości zmniejszenia masy ciała. Nie można również odwoływać się do zaleceń poszczególnych lekarzy lub specjalistów z zakresu zdrowia.

Oświadczenia zdrowotne są dopuszczone do stosowania jedynie pod warunkiem umieszczenia przy znakowaniu środka spożywczego następujących informacji:

- stwierdzenia wskazujące na znaczenie zrównoważonego sposobu żywienia i zdrowego trybu życia,
- ostrzeżenie skierowane do osób, które powinny unikać danego środka spożywczego,
- ostrzeżenie w przypadku produktów, które mogą stanowić zagrożenie dla zdrowia, jeżeli są spożywane w nadmiarze,
- podanie, jaka ilość środka spożywczego i jaki poziom jego spożycia są niezbędne do uzyskania korzystnego działania, o którym mówi dane oświadczenie.

Ostatni z wymienionych postulatów musi spełniać dodatkowe wymogi. Gdy na podstawie ogólnie uznanych danych naukowych zostało potwierdzone, że obecność w danej żywności składnika odżywczego (lub innej substancji, do której odnosi się oświadczenie) ma korzystne działania odżywcze lub fizjologiczne, to jednocześnie składnik odżywczy lub inna substancja, której dotyczy oświadczenie, muszą być zawarte w produkcie finalnym w znacznej ilości określonej w przepisach wspólnotowych, a gdy takie przepisy nie istnieją, to w ilości, która ma zgodnie z oświadczeniem działanie odżywcze lub fizjologiczne potwierdzone ogólnie uznanymi danymi naukowymi. Dodatkowo wymaga się, aby ilość produktu, której racjonalnego spożycia można oczekiwać, zapewniała znaczną ilość składnika odżywczego lub innej substancji, której dotyczy oświadczenie.

Stare przepisy dotyczące etykietowania nie zabraniały stosowania w znakowaniu i reklamie produktów spożywczych oświadczeń, które podkreślały jakieś korzystne cechy żywieniowe lub zdrowotne produktu, mimo że skład tego produktu budził wątpliwości z żywieniowego punktu widzenia. ROZPORZĄDZENIE (WE) NR 1924/2006... (2006 a) przynosi istotne zmiany w tym zakresie. Zakłada, że produkty spożywcze będą mogły zawierać oświadczenia żywieniowe i zdrowotne tylko w takim przypadku, kiedy ich skład będzie zgodny z ustalonymi normatywami, które zostały nazwane „profilem składników odżywczych”.

ROZPORZĄDZENIE (WE) NR 1924/2006... (2006 a) stawia wymóg Komisji Europejskiej, aby ustaliła kryteria tworzenia profilu składników odżywczych. Zakłada się, że profil będzie określał graniczne wartości dotyczące obecności w produkcie niektórych składników mogących niekorzystnie wpływać na zdrowie człowieka. Ograniczeniu będą podlegały m.in. cukry proste, tłuszcze, tłuszcze nasycone, kwasy tłuszczowe nienasycone typu trans i sód lub sól.

Przy ustalaniu profilu żywieniowych będzie się również zwracać uwagę na znaczenie danego produktu lub składnika w sposobie żywienia oraz na jego średnie spożycie w całej populacji. Tylko produkty spełniające odpowiednie kryteria będą mogły być opatrywane oświadczeniami. Profil składników odżywczych będzie oparty na opinii naukowej dostarczonej przez EFSA. W ciągu 24 miesięcy po opublikowaniu ROZPORZĄDZENIA (WE) NR 1924/2006... (2006 a) Komisja Europejska miała skonsultować zaproponowany profil z zainteresowanymi stronami. Po zaakceptowaniu profilu składników odżywczych musi być on przyjęty przez Komisję, a spełnianie założeń profilu będzie warunkiem stosowania oświadczeń. Oświadczenia żywieniowe będzie można stosować, nawet jeżeli jeden czy dwa składniki odżywcze nie będą spełniać warunków profilu. Jeśli jednak przekroczony zostanie limit dwóch lub więcej składników, oświadczeń nie będzie można stosować.

Komisja Europejska była zobowiązana przedstawić zasady tworzenia profilu żywieniowych w ciągu 12 miesięcy po wejściu w życie ROZPORZĄDZENIA (WE) NR 1924/2006... (2006 a). Pierwotnie planowano, że do roku 2009 zostaną określone profile składników odżywczych oraz dokładne warunki stosowania oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych. Terminy te nie zostały dotrzymane, gdyż koncepcja profilu żywieniowych budzi wiele kontrowersji. W procesie ustalania profilu uczestniczą wszystkie zainteresowane strony, m.in. prawodawcy, przedstawiciele nauk o żywności i żywieniu, przedstawiciele przemysłu oraz organizacje konsumenckie. Pojawiły się różne koncepcje i ciągle trwają spory oraz konsultacje. Na sesji Parlamentu Europejskiego w czerwcu 2010 roku posłowie tylko jednym głosem odrzucili propozycję wykreślenia zapisów dotyczących profilu składników z obowiązującej obecnie legislacji (SESJA... 2010). Na tym samym posiedzeniu odrzucono koncepcję znakowania żywności systemem „światła drogowych”, gdzie kolory czerwony, żółty i zielony miały informować o zdrowotności produktów.

Obowiązujące ROZPORZĄDZENIE (WE) NR 1924/2006... (2006 a) zakłada, że wszystkie oświadczenia żywieniowe i zdrowotne mogą być stosowane po ich ocenie naukowej. Oceny tej dokonuje Europejskie Biuro ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA). Wynikiem jego prac jest załącznik do ROZPORZĄDZENIA (WE) NR 1924/2006... (2006 a) zawierający 24 oświadczenia żywieniowe i warunki ich stosowania. Producent, który będzie chciał umieścić na produkcie oświadczenie nieumieszczone na liście dozwolonych oświadczeń znajdujących się w rejestrze, musi zgłosić je do EFSA z wnioskiem o autoryzację.

W przypadku oświadczeń zdrowotnych ROZPORZĄDZENIE (WE) NR 1924/2006... (2006 a) zakłada dwie różne ścieżki legislacyjne, różniące się sposobem uzyskania zezwolenia na stosowanie oświadczeń. W pierwszej grupie są oświadczenia generyczne, tj. oświadczenia zdrowotne inne niż dotyczące zmniejszenia ryzyka choroby, czyli tzw. oświadczenia z art. 13.1. ROZPORZĄDZENIA (WE) NR 1924/2006... (2006 a). Znajdą się one we wspólnym wykazie oświadczeń, który zostanie opracowany w 2011 roku. Powstaje on na bazie oświadczeń zaproponowanych przez organizacje producentów

żywności i różne inne gremia zajmujące się problemami produkcji i oceny żywności. Do Komisji Europejskiej zgłoszono aż 44 tys. propozycji takich oświadczeń. Po wstępnej ocenie ponad połowa z nich została odesłana do państw członkowskich ze względu na konieczność dodatkowych wyjaśnień. Odrzucono te wnioski, które miały zbyt ogólny charakter (np. „produkt jest dobry dla twojego zdrowia”), były niejasne oraz dotyczyły produktów, które nie zostały wystarczająco scharakteryzowane. Prace nad opracowaniem pozostałych są w toku. Pierwsze 534 opinie EFSA dotyczące tych oświadczeń ogłoszono 1 października 2009 roku na spotkaniu Grupy Roboczej Komisji Europejskiej ds. Oświadczeń. Obecnie, stosując oświadczenia generyczne, korzysta się z okresu przejściowego. Mogą one być stosowane od daty wejścia w życie ROZPORZĄDZENIA (WE) NR 1924/2006... (2006 a) do dnia przyjęcia odpowiedniego wykazu (a nie tylko do 31 stycznia 2010 r.), ale po spełnieniu następujących warunków:

- na odpowiedzialność podmiotów działających na rynku spożywczym,
- jeśli są zgodne z ROZPORZĄDZENIEM (WE) NR 1924/2006... (2006 a).

Oświadczenia te są oparte na ogólnie zaakceptowanych danych naukowych. Opisują one lub powołują się na rolę składnika odżywczego albo innej substancji we wzroście, rozwoju i funkcjach organizmu, informują o oddziaływaniu na psychikę i zachowanie się oraz dotyczą odchudzania i kontroli masy ciała lub zmniejszenia poczucia głodu i zwiększenia poczucia sytości albo zmniejszenia ilości energii uzyskanej z danego sposobu odżywiania się (WRZEŚNIEWSKA-WAL 2010).

Drugą grupę stanowią oświadczenia zdrowotne z art. 14. i 13.5. ROZPORZĄDZENIA (WE) NR 1924/2006... (2006 a) odnoszące się do określonych produktów, informujące o zmniejszaniu ryzyka choroby oraz związane ze zdrowiem dzieci, a także oświadczenia innowacyjne i oparte na danych będących własnością wnioskodawcy. Ich stosowanie wymaga uzyskania zezwolenia przez złożenie odpowiedniego wniosku do Komisji Europejskiej. Wniosek ten ma być zgodny z art. 15. ROZPORZĄDZENIA KOMISJI (WE) NR 353/2008... (2008). Dowody naukowe wspierające prawdziwość oświadczenia są dostarczane przez wnioskodawcę i opiniowane przez EFSA, która bierze pod uwagę całą dostępną wiedzę.

EFSA wydała specjalny „Przewodnik naukowo-techniczny dotyczący przygotowania wniosków o autoryzację oświadczenia zdrowotnego”, w którym podane są sposoby naukowej oceny wniosku i wskazówki praktyczne dla osób przygotowujących wnioski (PRZEWODNIK... 2007). Opinia EFSA nie kończy procedury autoryzacji tych oświadczeń zdrowotnych. Decyzję podejmuje Komisja Europejska. Jednak oświadczenia, które uzyskały pozytywną opinię EFSA, prawdopodobnie znajdują się w wykazie dozwolonych oświadczeń zdrowotnych, co oznacza, że po zakończeniu okresu przejściowego będzie można je stosować (WRZEŚNIEWSKA-WAL 2010).

Do tej pory za pomocą tej procedury, na mocy rozporządzeń w sprawie udzielania i odmowy udzielenia zezwoleń na oświadczenia zdrowotne dotyczące żywności i odnoszące się do zmniejszenia ryzyka choroby oraz do rozwoju i zdrowia dzieci, zatwierdzono dziewięć oświadczeń zdrowotnych, które uzyskały zezwolenie na stosowanie, czyli znajdują się w wykazie:

1. Udowodniono, że sterole roślinne obniżają poziom cholesterolu we krwi.
2. Udowodniono, że estry stanoli roślinnych obniżają poziom cholesterolu we krwi.
3. Niezbędne nienasycone kwasy tłuszczowe są potrzebne do prawidłowego wzrostu i rozwoju dzieci.

4. Wapń jest potrzebny do prawidłowego wzrostu i rozwoju kości u dzieci.
5. Białko jest potrzebne do prawidłowego wzrostu i rozwoju kości u dzieci.
6. Wapń i witamina D są potrzebne do prawidłowego wzrostu i rozwoju kości u dzieci.
7. Witamina D jest potrzebna do prawidłowego wzrostu i rozwoju kości u dzieci.
8. Guma do żucia słodzona w 100% ksylitolem redukuje płytkę nazębną.
9. Fosfor jest potrzebny do prawidłowego wzrostu i rozwoju kości u dzieci.

Wymienione oświadczenia zostały opublikowane w kolejnych ROZPORZĄDZENIACH KOMISJI (WE)...: nr 375/2010, 376/2010, 382/2010, 1161/2010, 1162/2010.

ROZPORZĄDZENIE (WE) NR 1924/2006... (2006 a) jest pierwszym wspólnotowym aktem prawnym dotyczącym problemu odżywiania i zdrowia. Stosunkowo krótki czas obowiązywania tego Rozporządzenia skłania do tego, aby monitorować jego działanie w celu sprawdzenia, jak informacja żywieniowa zawarta na etykietach wpływa na wybory żywieniowe, zachowania konsumenckie oraz aspekty związane z prozdrowotnym sposobem żywienia. Z jednej strony prowadzone są szeroko zakrojone międzynarodowe badania dotyczące funkcjonowania systemu oświadczeń i ich wpływu na wybory konsumentów (ZNAKOWANIE... 2008), z drugiej zaś zmianie podlega samo ROZPORZĄDZENIE (WE) NR 1924/2006... (2006 a). Jak wspomniano wcześniej, na sesji plenarnej Parlamentu Europejskiego w czerwcu 2010 roku podjęto szereg postanowień, dotyczących informacji o wartości odżywczej produktu. Stwierdzono, że informacja taka powinna być obowiązkowa. Posłowie chcą też rozszerzenia obowiązku deklarowania pochodzenia produktu. Propozycje te zostały przyjęte w pierwszym czytaniu i trafią do Rady, gdzie zostaną rozpatrzone przez ministrów państw członkowskich, po czym wrócą do Parlamentu Europejskiego (SESJA... 2010).

Analizując możliwości zastosowania oświadczeń żywieniowych dla produktów mięsnych, można brać pod uwagę niżej wymienione oświadczenia, pochodzące z załącznika do ROZPORZĄDZENIA (WE) NR 1924/2006... (2006 a):

- Zmniejszona wartość energetyczna
Oświadczenie, że środek spożywczy ma zmniejszoną wartość pożywką, oraz każde oświadczenie, które może mieć taki sam sens dla konsumenta, może być stosowane tylko wówczas, gdy wartość energetyczna środka spożywczego jest mniejsza przynajmniej o 30% od wartości w podobnym produkcie, ze wskazaniem na cechę lub cechy, które sprawiają, że dany środek spożywczy ma zmniejszoną ogólną wartość energetyczną.
- Mała zawartość tłuszczu
Oświadczenie, że środek spożywczy ma małą zawartość tłuszczu, oraz każde oświadczenie, które może mieć taki sam sens dla konsumenta, może być stosowane tylko wówczas, gdy produkt zawiera nie więcej 3 g tłuszczu na 100 g w przypadku produktów stałych lub nie więcej niż 1,5 g tłuszczu na 100 ml w przypadku produktów płynnych (1,8 g tłuszczu na 100 ml mleka półtłustego).
- Źródło białka
Oświadczenie, że środek spożywczy jest źródłem białka, oraz każde oświadczenie, które może mieć taki sam sens dla konsumenta, może być stosowane tylko wówczas, gdy przynajmniej 12% wartości energetycznej środka spożywczego pochodzi z białka.

- **Duża zawartość białka**
Oświadczenie, że środek spożywczy ma dużą zawartość białka, oraz każde oświadczenie, które może mieć taki sam sens dla konsumenta, może być stosowane tylko wówczas, gdy przynajmniej 20% wartości energetycznej środka spożywczego pochodzi z białka.
- **Źródło błonnika pokarmowego**
Oświadczenie, że środek spożywczy jest źródłem błonnika pokarmowego, oraz każde oświadczenie, które może mieć taki sam sens dla konsumenta, może być stosowane tylko wówczas, gdy produkt zawiera przynajmniej 3 g błonnika na 100 g lub przynajmniej 1,5 g błonnika na 100 kcal.
- **Zawiera... (nazwa składnika odżywczego lub innej substancji)**
Oświadczenie, że środek spożywczy zawiera składnik odżywczy lub inną substancję, dla której niniejsze Rozporządzenie nie ustala szczególnych warunków, oraz każde oświadczenie, które może mieć taki sam sens dla konsumenta, może być stosowane tylko wówczas, gdy produkt spełnia wszystkie odpowiednie postanowienia niniejszego Rozporządzenia. W przypadku witamin mają zastosowanie warunki oświadczenia „źródło...”.
- **Zmniejszona zawartość... (nazwa składnika odżywczego)**
Oświadczenie, że zawartość jednego lub kilku składników odżywczych została zmniejszona, oraz każde oświadczenie, które może mieć taki sam sens dla konsumenta, może być stosowane tylko wówczas, gdy zmniejszenie zawartości wynosi co najmniej 30% w porównaniu z podobnym produktem, z wyjątkiem mikroskładników odżywczych, gdzie dopuszczalna jest różnica 10% w wartościach odniesienia, zgodnie z DYREKTYWĄ RADY NR 90/496/EWG... (1990), oraz sodu lub wartości równoważnej dla soli, gdzie dopuszczalna jest różnica 25%.
- **Zwiększona zawartość... (nazwa składnika odżywczego)**
Oświadczenie, że zawartość jednego lub kilku składników odżywczych innych niż witaminy została zwiększona, oraz każde oświadczenie, które może mieć taki sam sens dla konsumenta, może być stosowane tylko wówczas, gdy produkt spełnia warunki dla oświadczenia „źródło...”, a zwiększenie zawartości wynosi co najmniej 30% w porównaniu z podobnym produktem.
- **Źródło... (nazwa witaminy lub witamin) lub... (nazwa składnika mineralnego lub składników mineralnych)**
Oświadczenie, że środek spożywczy jest źródłem witamin lub składników mineralnych i każde oświadczenie, które może mieć taki sam sens dla konsumenta, może być stosowane tylko wówczas, gdy produkt zawiera, co najmniej znaczącą ilość, zdefiniowaną w załączniku do DYREKTYWY RADY NR 90/496/EWG... (1990), lub ilość przewidzianą w odstępstwach przyznanych zgodnie z art. 6. ROZPORZĄDZENIA (WE) NR 1925/2006... (2006 b).
- **Duża zawartość... (nazwa witaminy lub witamin) lub... (nazwa składnika mineralnego lub składników mineralnych)**
Oświadczenie, że środek spożywczy ma dużą zawartość witamin lub składników mineralnych, oraz każde oświadczenie, które może mieć taki sam sens dla konsumenta, może być stosowane tylko wówczas, gdy produkt zawiera co najmniej podwójną wartość w stosunku do produktu oznaczonego jako „źródło... (nazwa witaminy lub witamin) lub... (nazwa składnika mineralnego lub składników mineralnych).

Przeoglądając tabele składu podstawowych produktów mięsnych, można zauważyć, że najważniejszym czynnikiem ograniczającym deklarowanie ich wartości żywieniowej jest poziom zawartości tłuszczu. Potwierdzają to dane zamieszczone w tabeli 3 informujące o składzie podstawowym wybranych wędlin. Umiejętne, bez znaczącego uszczerbku dla walorów sensorycznych wyrobu, obniżenie poziomu tłuszczu pozwoli prawdopodobnie na deklarowanie wielu wędlin jako „źródła białka” lub produktu o „wysokim poziomie białka”. Można też stwierdzić, że deklaracje te będą miały zastosowanie dla oznakowania wysoko wydajnych produktów mięsnych o małej zawartości tłuszczu, czego przykładem są szynki typu „konserwowa” lub szynki z całego elementu bez okrywy tłuszczowej, wędzone i parzone. Możliwe jest również, przy odpowiednim doborze surowca, wyprodukowanie dietetycznych wyrobów homogenizowanych typu parówki lub pasztety o zawartości tłuszczu nie przekraczającej 3%. Na etykietach wyrobów mięsnych raczej bytu mają również oświadczenia dotyczące zawartości witaminy B₁₂ (kobalaminy, cyjanokobalaminy lub hydroksokobalaminy), gdyż spełniony jest warunek (tab. 3), że jej „zawartość w 100 g albo 100 ml środka spożywczego lub w opakowaniu produktu zawierającym wyłącznie jedną porcję wynosi co najmniej 15% zalecanego dziennego spożycia” (BŁASZAK 2008).

Tabela 3. Wartość energetyczna, skład podstawowy oraz zawartość witaminy B₁₂ wybranych wędlin (KUNACHOWICZ I IN. 2005, BŁASZAK 2008)

Table 3. Energy content, composition and vitamin B₁₂ content of chosen cold meats (KUNACHOWICZ ET AL. 2005, BŁASZAK 2008)

Produkt	Wartość energetyczna (kcal)	Białko (g w 100 g)	Tłuszcz (g w 100 g)	Węglowodany (g w 100 g)	Wit. B ₁₂ * (µg w 100 g)	Ilość energii z białka** (%)
Baleron gotowany	244	15,1	20,2	0,9	0,5	25
Kabanosy	326	27,4	24,3	0	0,86	34
Kiełbasa mortadela	205	12	17	0	0,54	23
Kiełbasa lubuska	249	17,5	18	0	0,5	28
Kiełbasa zwyczajna	209	17,6	15,6	0	0,58	34
Kiełbasa śląska	210	18,4	15,3	0	0,57	35
Ozory w galarecie	141	1,7	7,6	1,7	1,95	47
Kiszka pasztetowa	384	12,9	35,7	4,3	6,0	13

*Wymagane 15% zalecanego dziennego spożycia witaminy B₁₂ to 0,375 µg (ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA... 2007).

**Wymagane jest, aby przynajmniej 12% wartości energetycznej porcji pochodziło z białka (ROZPORZĄDZENIE (WE) NR 1924/2006... 2006 a).

Jak widać, najważniejsza decyzja, jaką należy podjąć, projektując etykietę produktu, dotyczy zakresu informacji który mamy przedstawić. Wynika to głównie z właściwości samego produktu, ale ma też związek z decyzją, dla jakiej grupy konsumentów produkt jest przeznaczony. Jednak niezależnie od tego etykieta musi zawierać obowiązkowe dane umożliwiające identyfikację producenta oraz podstawowe dane opisujące produkt,

jak wartość energetyczna i zawartość charakterystycznych składników (również ilościową) oraz trwałość i sposób postępowania z wyrobem, szczególnie po otwarciu opakowania. Należy też zwrócić uwagę na często aktualizowane dane dotyczące dozwolonego poziomu suplementacji produktu witaminami czy minerałami. Niezbędne i wymagające uwagi jest także podanie pełnej listy substancji dodatkowych wraz z podaniem funkcji, jaką pełnią w wyrobie, oraz numeru umożliwiającego ich jednoznaczną identyfikację. W celu sprostania wymogom organów kontrolnych, takich jak Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, należy też drobiazgowo przeanalizować obowiązujące akty prawne dotyczące etykietowania i zwracać uwagę na każdy szczególny wymóg dotyczący opracowywanego produktu.

Literatura

- BŁASZAK R., 2008. Rozporządzenia dotyczące deklaracji składu i wartości odżywczej produktów mięsnych. Maszynopis. Instytut Technologii Mięsa UP, Poznań.
- CZY ZNAKOWANIE żywności spełnia swoją rolę? 2005. Współcz. Żywn. 47, 2. [www.eufic.org].
- DYREKTYWA 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 marca 2000 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw Państw Członkowskich w zakresie etykietowania, prezentacji i reklamy środków spożywczych. 2000. Dz. U. L 109: 29-42.
- DYREKTYWA 2003/89/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 10 listopada 2003 r. zmieniająca dyrektywę 2000/13/WE w odniesieniu do oznaczania składników obecnych w środkach spożywczych. 2003. Dz. U. L 308: 15-18.
- DYREKTYWA KOMISJI 2001/101/WE z dnia 26 listopada 2001 r. zmieniająca dyrektywę 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zbliżenia ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do etykietowania, prezentacji i reklamy środków spożywczych. 2001. Dz. U. L 310: 19-21.
- DYREKTYWA KOMISJI 2007/68/WE z dnia 27 listopada 2007 r. zmieniająca załącznik IIIa do dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do niektórych składników żywności. 2007. Dz. Urz. UE L 310: 11.
- DYREKTYWA KOMISJI 2008/5/WE z dnia 30 stycznia 2008 r. dotycząca obowiązkowego umieszczenia na etykietach niektórych środków spożywczych danych szczegółowych innych niż wymienione w dyrektywie 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady. 2008. Dz. Urz. UE L 27: 12.
- DYREKTYWA KOMISJI 2010/69/UE zmieniająca załączniki do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie dodatków do żywności innych niż barwniki i substancje słodzące. 2010. Dz. U. L. 279: 22-31.
- DYREKTYWA RADY NR 90/496/EWG z dnia 24 września 1990 r. w sprawie oznaczania wartości odżywczej środka spożywczego. 1990. Dz. U. L 276 z późniejszymi zmianami: 40-48.
- ETYKIETY produktów spożywczych. 2004. Współcz. Żywn. 43, 5. [www.eufic.org].
- GÓRECKA A., KRYGIER K., 2004. Zamienniki tłuszczu w produkcji żywności o obniżonej wartości energetycznej. Przem. Spoż. 5: 36-42.
- KUNACHOWICZ H., NADOLNA I., IWANOW K., PRZYGODA B., 2005. Tabele składu i wartości odżywczej żywności. PZWL, Warszawa.
- PASZKOWSKI A., ROSZEWSKA R., 2010. Jakość handlowa wyrobów garmazeryjnych. Wojewódzki Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w Poznaniu. [www.wijhars.poznan.ibip.pl/public/%3Fid%3].
- PODSTAWY naukowe – zasadniczy składnik oceny żywności funkcjonalnej i oświadczeń zdrowotnych. 2003. Współcz. Żywn. 37, 4. [www.eufic.org].

- PRZEWODNIK naukowo-techniczny dotyczący przygotowania wniosków o autoryzację oświadczenia zdrowotnego. 2007. EFSA, Parma. [http://www.gis.gov.pl/userfiles/file/BZ/OSWIADCZENIA/PL_Przewodnik_naukowo_techiczny_2.pdf].
- ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (WE) NR 353/2008 z dnia 18 kwietnia 2008 r. ustanawiające przepisy wykonawcze w odniesieniu do wniosków o wydanie zezwolenia na stosowanie oświadczeń zdrowotnych zgodnie z art. 15 Rozporządzenia (WE) nr 1924/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady. 2008. Dz. U. L 109: 11-16.
- ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (WE) NR 116/2010 z dnia 9 lutego 2010 r. zmieniające Rozporządzenie (WE) nr 1924/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do wykazu oświadczeń żywieniowych. 2010. Dz. U. L 37: 16-18.
- ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (WE) NR 375/2010 z dnia 3 maja 2010 r. w sprawie odmowy wydania zezwolenia na oświadczenie zdrowotne dotyczące żywności inne niż odnoszące się do zmniejszenia ryzyka choroby oraz rozwoju i zdrowia dzieci. 2010. Dz. U. L 111: 1-2.
- ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (WE) NR 376/2010 z dnia 3 maja 2010 r. zmieniające Rozporządzenie (WE) nr 983/2009 w sprawie udzielania i odmowy udzielenia zezwoleń na oświadczenia zdrowotne dotyczące żywności i odnoszące się do zmniejszenia ryzyka choroby oraz do rozwoju i zdrowia dzieci. 2010. Dz. U. L 111: 3-4.
- ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (WE) NR 382/2010 z dnia 5 maja 2010 r. w sprawie odmowy wydania zezwoleń na niektóre oświadczenia zdrowotne dotyczące żywności. Inne niż odnoszące się do zmniejszenia ryzyka choroby oraz rozwoju i zdrowia dzieci. 2010. Dz. U. L 113: 1-3.
- ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (WE) NR 1161/2010 z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie odmowy udzielenia zezwolenia na oświadczenie zdrowotne dotyczące żywności inne niż dotyczące zmniejszenia ryzyka choroby oraz rozwoju i zdrowia dzieci. 2010. Dz. U. L 326: 59-60.
- ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (WE) NR 1162/2010 z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie odmowy udzielenia zezwoleń na niektóre oświadczenia zdrowotne dotyczące żywności i odnoszące się do zmniejszenia ryzyka choroby oraz do rozwoju i zdrowia dzieci. 2010. Dz. U. L 326: 61-63.
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI z dnia 10 lipca 2007 r. w sprawie znakowania środków spożywczych. 2007. Dz. U. 137, poz. 966 z późniejszymi zmianami.
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI z dnia 28 maja 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie znakowania środków spożywczych. 2008. Dz. U. 93, poz. 595.
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie substancji wzbogacających dodawanych do żywności i warunków ich stosowania. [Zachowuje moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie Ustawy z dnia 27 września 2006 r. Bezpieczeństwo żywności i żywienia]. 2003. Dz. U. 27, poz. 237.
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 23 kwietnia 2004 r. w sprawie dozwolonych substancji dodatkowych i substancji pomagających w przetwarzaniu. [Zachowuje moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie Ustawy z dnia 27 września 2006 r. Bezpieczeństwo żywności i żywienia]. 2004. Dz. U. 94, poz. 933 z późniejszymi zmianami.
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 25 lipca 2007 r. w sprawie znakowania żywności wartością odżywczą. 2007 a. Dz. U. 137, poz. 967.
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 9 października 2007 r. w sprawie składu oraz oznakowania suplementów diety. 2007 b. Dz. U. 196, poz. 1425.
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 12 października 2007 r. w sprawie specyfikacji i kryteriów czystości substancji dodatkowych. 2007 c. Dz. U. 199, poz. 1441.
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 16 września 2010 r. w sprawie substancji wzbogacających dodawanych do żywności. 2010 a. Dz. U. 174, poz. 1184.
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 16 września 2010 r. w sprawie środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego. 2010 b. Dz. U. 180, poz. 1214.
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 22 listopada 2010 r. w sprawie dozwolonych substancji dodatkowych. 2010 c. Dz. U. 232, poz. 1525.

- ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW z dnia 11 października 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących oznakowań towarów paczkowanych. 2005. Dz. U. 211, poz. 1760 z późniejszymi zmianami.
- ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW z dnia 30 listopada 2006 r. w sprawie legalnych jednostek miar. 2010. Dz. U. 225, poz. 1638 z późniejszymi zmianami.
- ROZPORZĄDZENIE (WE) NR 1924/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych dotyczących żywności. 2006 a. Dz. U. L 404: 9-25.
- ROZPORZĄDZENIE (WE) NR 1925/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie dodawania do żywności witamin i składników mineralnych. 2006 b. Dz. U. L 404: 26-38.
- ROZPORZĄDZENIE (WE) NR 1332/2008 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie enzymów spożywczych, zmieniające dyrektywę Rady 83/417/EWG, Rozporządzenie Rady (WE) nr 1493/1999, Dyrektywę 2000/13/WE, Dyrektywę Rady 2001/112/WE oraz Rozporządzenie (WE) nr 258/97. 2008. Dz. U. L 354: 7-15.
- SESJA plenarna 14-16 czerwca 2010. 2010. Aktualności w Parlamencie Europejskim. [<http://www.europarl.europa.eu/pl/headlines/?redirection=>].
- USTAWA o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (tekst jednolity). 2005. Dz. U. 187, poz. 1577 z późniejszymi zmianami.
- WRZEŚNIEWSKA-WAL I., 2010. Oświadczenia żywieniowe i zdrowotne, aspekty prawne i naukowe. Przem. Spoż. 1: 31-33.
- ZNAKOWANIE produktów spożywczych oświadczeniami żywieniowymi i zdrowotnymi. 2007. Współcz. Żywn. 59, 7. [www.eufic.org].
- ZNAKOWANIE wartością odżywczą oparte o wartość energetyczną. 2006. Współcz. Żywn. 53, 6. [www.eufic.org].
- ZNAKOWANIE żywności – bogactwo informacji dla konsumentów. 2010. Współcz. Żywn. 73, 8. [www.eufic.org].
- ZNAKOWANIE żywności – jak, gdzie i dlaczego? 2008. Współcz. Żywn. 65, 12. [www.eufic.org].

PRINCIPLES OF FOOD PRODUCT LABELLING

Summary. The purpose of the label of the food product is to provide information on ingredients and additionally on its origin, production method, storage conditions, date tagging, as well as to enable to identify the producer or distributor of this product. Legal regulations precisely give instructions on the range and the way of the presentation of these data, so they could be clear and understandable for the average consumer. Since 25th of November 2005, the information about allergens' presence must be placed on the label, regardless of their content in the product (Directive 2003/89/WE... 2003 – Off. J. L 308: 15-18). The Regulation (WE) No 1924/2006 about placing the nutritional information and medicinal claims concerning foods (Regulation (WE) No 1924/2006... 2006 a) is valid in all countries of European Union since 1st of July 2007 (Off. J. L 404: 9-25). It coordinates the legislative, executive and administrative regulations connected with this labelling. According to these regulations, “nutritional information” states, suggests or gives to understand that the food product has special properties concerning its ingredients. Those statements are of type: “the source of...”, “no... content”, “high content of...”, “low content of...”, “reduced content of...” with reference to calorie or selected ingredients' content. “Medicinal claims” state, suggest or give to understand, that there is a connection between the food product or one of its ingredients and the health condition of the consumer. First type of these medicinal claims refers to the influence of the ingredient on the physiology. Such a statement is based on

generally accepted scientific conclusions and could be properly understood by the average consumer, e.g. “calcium takes part in the process of building of strong bones”. “Statements about decreasing the risk of a disease” give information, that food product or one of its ingredients efficiently decreases the risk of such disease for a human. Nutritional information or medicinal claims are placed on the label together with the information about the amount of the product, which has beneficial influence on the consumer, who should not use this product and the information about the threats connecting with overdosing of the product. In the near future so called “nutritional profile” will be to be defined. It will give information about limits of content of some ingredients in the product. Such information will be compulsory for such ingredients like simple sugars, fats, saturated fats, unsaturated “trans” fats and sodium or salt. The importance of given product in nutritional methods, as well as its total consumption by all humans will be taken into consideration in the process of creating these nutritional profiles. The nutritional profile will be based on the scientific opinion made by EFSA. The nutritional information examples, available to be used, are given in the Regulation (WE) No 1924/2006 of the European Parliament and of the Council of 20 December 2006 on nutrition and health claims made on foods (Off. J. L 404: 9-25) and possible medicinal claims based on generally accepted scientific data, are given in Commission Regulation (WE) No 116/2010 (Off. J. L 37: 16-18). The “Official Journal of European Union” includes also the directive for “giving the permission or its refusal for some medicinal claims for food products concerning their influence on decreasing the risk of diseases, as well as their influence on growth and health of children. Such statements are based on information given by the food producer.

Key words: legal regulations, obligatory information, nutritional information, medicinal claim

Adres do korespondencji – Corresponding address:

Krzysztof Krysztosiak, Instytut Technologii Mięsa, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, ul. Wojska Polskiego 31/33, 60-624 Poznań, Poland, e-mail: kkrys@up.poznan.pl

Zaakceptowano do druku – Accepted for print:

23.02.2011

Do cytowania – For citation:

Kryzstofiak K., Bilka A., 2011. Zasady znakowania produktów spożywczych. Nauka Przym. Technol. 5, 3, #17.